

Ein cyf/Our ref VG/0600/21

Paul Davies AS
Cadeirydd, Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA

5 Hydref 2021

Annwyl Paul,

Rwy'n ysgrifennu atoch ynghylch dyfodol Cronfa Ffyniant Gyffredin y DU a'r Gronfa Codi'r Gwastad.

Rydym wedi egluro ein bod yn ystyried bod camau gweithredu Llywodraeth y DU ar y cronfeydd hyn yn annerbyniol, gan eu bod yn ymwneud â maes o gymhwysedd datganoledig ac felly'n hepgor trefniadau datganoli. Ar ben hynny, rydym yn wynebu gostyngiad enfawr yn y cyllid eleni er gwaethaf addewidion niferus na fyddai Cymru ar ei cholled yn ariannol.

Rwyf yn pryderu bod y dull gweithredu presennol eisoes yn cael effaith negyddol ar lywodraeth leol, busnesau, addysg ôl-16 a sefydliadau'r trydydd sector sy'n hanfodol i'r ddarpariaeth yn ein cymunedau. Mae perygl hefyd y bydd y cynigion presennol yn arwain at fuddsoddiadau digyswllt, gwerth gwael am arian, cystadleuaeth negyddol a bylchau sylweddol mewn cyllid ar draws amrywiaeth o sectorau. Maent hefyd yn bygwth cynlluniau cenedlaethol sy'n hanfodol i'n hadferiad, megis Busnes Cymru, prentisiaethau a Banc Datblygu Cymru.

I roi rhywfaint o gefndir, atodaf nodyn ffeithiol sy'n rhoi sylw manylach i'r materion hyn.

Rwyf wedi ysgrifennu at yr Ysgrifennydd Gwladol newydd, Michael Gove, i'w longyfarch ar ei swydd newydd ac i ddechrau sgwrs am sut y gallem weithio gyda'n gilydd i fynd i'r afael â'n pryderon.

O ystyried effeithiau pellgyrhaeddol yr agenda hon ar faterion datganoledig yng Nghymru, byddwn yn awyddus i ymgysylltu â'ch pwyllgor i archwilio'r heriau y mae Cymru'n eu hwynebu dros y misoedd a'r blynnyddoedd nesaf.

Yn gywir

Vaughan Gething AS/MS
Gweinidog yr Economi
Minister for Economy

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Vaughan.Gething@llyw.cymru
Correspondence.Vaughan.Gething@gov.wales

Rydym yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth Gymraeg sy'n dod i law yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

ATODIAD

Pwyntiau cyffredinol

- Mae buddsoddi rhanbarthol yn faes o gymhwysedd datganoledig. Dros y tair blynedd diwethaf, mae Llywodraeth Cymru wedi gweithio gydag amrywiaeth eang o randdeiliaid yng Nghymru, gan gynnwys llywodraeth leol, busnes, AU/AB a'r trydydd sector, wedi cynnal ymgynghoriad cyhoeddus, ac wedi defnyddio arbenigedd y Sefydliad ar gyfer Cydweithrediad a Datblygiad Economaidd i ddatblygu cynlluniau ar gyfer sut y dylid darparu Cronfeydd Strwythurol newydd yng Nghymru. Mae'r holl waith hwn wedi cael ei oruchwylio gan Grŵp Llywio cynrychioliadol ar gyfer Buddsoddi Rhanbarthol (sydd bellach yn cael ei alw'n Fforwm Strategol), a gaiff ei gadeirio gan Huw Irranca-Davies AS ac mae ar gael ar [wefan Llywodraeth Cymru](#). Cyhoeddwyd y [Fframwaith ar gyfer Buddsoddi Rhanbarthol yng Nghymru](#) fis Tachwedd diwethaf.
- Fel rhan o'r Adolygiad o Wariant ar 25 Tachwedd 2020, cyhoeddodd Llywodraeth y DU y bydd £220m ar gael ledled y DU ar gyfer blwyddyn ariannol 2021-22 i brosiectau 'peilot' [Cronfa Adnewyddu Cymunedol](#). Mae'r gronfa'n cael ei rhedeg ar sail gystadleuol, a disgwylir i Gymru dderbyn oddeutu £10m eleni, neu £450,000 i bob awdurdod lleol.
- Cyfeiriodd Llywodraeth y DU at arian ym mlwyddyn beilot y Gronfa Ffyniant Gyffredin fel arian 'ychwanegol' ac y bydd y cyllid y bydd Cymru yn ei gael yn 2021/22 yn fwy nag y byddem wedi'i gael pe baem wedi aros yn yr UE. I gefnogi'r ddadl hon, mae'n 'gollwng' taliadau a ddaw o'r UE o'r ymrwymadau presennol a wneir o dan raglenni presennol yr UE (ac a fydd yn parhau i gael eu talu o gyllideb yr UE). Nid yw hyn ond yn ganlyniad mecanyddol i ymrwymadau cyfreithiol y mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi'u gwneud i sefydliadau yng Nghymru. Yn syml, yn hytrach na chael arian ffres neu arian newydd i ymrwymo bob blwyddyn, mae Llywodraeth y DU yn cynnwys gwariant a ymrwymwyd o dan flynyddoedd blaenorol wrth gyfrifo cyllid eleni.
- Mae'r rhaglenni Strwythurol a Buddsoddi Ewropeaidd presennol yn werth dros £375m bob blwyddyn dros saith mlynedd, a phe bai'r DU wedi aros yn yr UE, byddai Llywodraeth Cymru wedi gallu gwneud ymrwymadau cyfreithiol newydd, o fis Ionawr 2021 ymlaen, sy'n gwbl annibynnol ar y biblinell hon o daliadau o'r rhaglenni presennol. Er enghraifft, yn nwy flynedd gyntaf rhaglenni ERDF ac ESF 2014–2020, gwnaeth Llywodraeth Cymru ymrwymadau cyllido gwerth dros £1.1 biliwn i fudiadau a buddiolwyr. Ar ben hynny, ers 2014, mae'r sector AU/AB wedi elwa o £405m o gyllid; y sector preifat £272m (yn ogystal â dyraniadau mawr drwy gynlluniau busnes Llywodraeth Cymru), a'r trydydd sector £113m.
- Mae'r Gronfa Adferiad Diwylliannol yn gronfa gystadleuol sy'n wahanol i drefniadau cyllido'r UE a oedd yn dyrannu cyllid am sawl blwyddyn ac yn rhoi dyraniadau cyllid penodol ar sail anghenion i'w gwario ar draws pob rhan o Gymru.
- Ar gyfer Cronfa Risg Gymdeithasol y DU gyfan gwerth £220m, nododd Llywodraeth y DU 100 o feysydd blaenoriaeth [yma](#) (gan ddefnyddio mynegai o gadernid economaidd, mae Llywodraeth y DU wedi datblygu gan roi sylw i lefelau cynhyrchiant, incwm aelwydydd, diweithdra, sgiliau a dwysedd poblogaeth). Cyhoeddwyd y [fethodoleg](#) ar 12 Mawrth.
- Yn dilyn cyllideb 3 Mawrth, roedd yn ofynnol i awdurdodau lleol werthuso cynigion y Gronfa Risg Gymdeithasol a chyhoeddi rhestr fer o brosiectau erbyn 18 Mehefin i'w hasesu gan Weinyddiaeth Tai, Cymunedau a Llywodraeth Leol y DU. Rhaid cwblhau

pob ymyriad prosiect yn ariannol erbyn 31 Mawrth 2022. Ym mis Gorffennaf, ymrwymodd Llywodraeth y DU i wneud cyhoeddiadau am geisiadau llwyddiannus. Mae hyn wedi cael ei ohirio am fwy na dau fis, sy'n golygu llai o amser i sefydliadau ddarparu gweithgareddau a gwariant yn ystod y flwyddyn ariannol hon.

- Mae Llywodraeth y DU wedi dweud mai dim ond fframwaith gwario lefel uchel ar gyfer y Gronfa Ffyniant Gyffredin fydd yn cael ei gyhoeddi yn Adolygiad o Wariant y DU ar 27 Hydref.
- Hefyd ar 3 Mawrth, cyhoeddodd Llywodraeth y DU brospectws ar [Gronfa Codi'r Gwastad](#) gwerth £4.8bn ar gyfer y DU gyfan, sef rhaglen sy'n derbyn 100% o gyllid cyfalaf ar gyfer buddsoddiad Trafnidiaeth, Adfywio a Diwylliant dros bedair blynedd. Mae'r Gronfa Codi'r Gwastad yn disodli'r Gronfa Trefi a arferai fod yn weithredol yn Lloegr yn unig.
- Roedd y Canghellor wedi cyhoeddi'n wreiddiol yn yr Adolygiad o Wariant fis Tachwedd diwethaf y byddai'r Gronfa Codi'r Gwastad yn gronfa ar gyfer Lloegr yn unig gyda chyllid Barnett/dilyniannol o £800m dros bedair blynedd ar gyfer y llywodraethau datganoledig, ond cadarnhaodd cyhoeddiad ar 24 Chwefror y byddai'r Gronfa ar gyfer y DU gyfan ac y byddai'n cael ei rheoli'n uniongyrchol gan Lywodraeth y DU.
- Disgwylir y bydd arian wedi'i glustnodi yn rownd gyntaf y Gronfa Codi'r Gwastad (bydd o leiaf 9% o gyfanswm dyraniadau'r DU yn cael ei neilltuo ar gyfer yr Alban, 5% ar gyfer Cymru a 3% ar gyfer Gogledd Iwerddon). Gan dybio bod Cymru'n cael 5% o'r Gronfa, byddai hynny £30m (os bydd £600m yn cael ei ryddhau ar gyfer 2021/22 fel y nodwyd), neu £1.3m fesul awdurdod lleol yng Nghymru.
- Bydd y Gronfa Codi'r Gwastad yn cefnogi prosiectau gwerth hyd at £20m o gyllid, gyda'r posibilrwydd o gynyddu i £50m ar gyfer prosiectau trafniadaeth yn unig. Gall Aelodau Senedd y DU gefnogi un cais penodol; os bydd mwy nag un etholaeth seneddol yn rhan ohono, gallant gefnogi cais ychwanegol. Mae'r gronfa'n cael ei rheoli ar y cyd gan Drysorlys EM, y Weinyddiaeth Tai, Cymunedau a Llywodraeth Leol a'r Adran Drafniadaeth.
- Mae gan y Gronfa Codi'r Gwastad drefniadau cyflenwi tebyg i'r Gronfa Adnewyddu Cymunedol o ran cynnwys awdurdodau lleol, proses ymgeisio gystadleuol a [chategoriâu blaenoriaeth](#). Fodd bynnag, mae Llywodraeth y DU wedi defnyddio meini prawf gwahanol ar gyfer meysydd blaenoriaeth y Gronfa Codi'r Gwastad, gyda'r [fethodoleg](#) yn cael ei chyhoeddi ar 11 Mawrth.

Adroddiad y Pwyllgor Busnes, Ynni a Strategaeth Ddiwydiannol ar Godi'r Gwastad

Ym mis Gorffennaf 2021, cyhoeddodd y Pwyllgor trawsbleidiol Busnes, Menter a Strategaeth Ddiwydiannol (BEIS) [adroddiad](#) ar ei ymchwiliad i raglen Codi'r Gwastad Llywodraeth y DU.

Themâu allweddol yr adroddiad:

- **Rhaglen Codi'r Gwastad Llywodraeth y DU**

Detholiad o'r adroddiad

- Rydym yn siomedig bod cyn lleied o fanylion wedi'u cyflwyno i egluro'r hyn y mae'r Llywodraeth yn ystyried y bydd codi'r gwastad yn ei olygu a sut y bydd yn cael ei gyflawni.

- Rydym yn poeni y bydd y diffyg diffiniad hwn yn arwain at fethiant i sicrhau newid ystyrion i bobl ledled y wlad.
- Mae wedi cael ei ategu'n gyson drwy gydol yr ymchwiliad hwn nad oes gan agenda codi'r gwastad y Llywodraeth, hyd yma, nodau na cherrig milltir clir nac unrhyw ffordd o fesur cynnydd a gwerthuso canlyniadau.
- Bydd methu â chyhoeddi blaenoriaethau a metrigau'r Llywodraeth yn ei gwneud yn amhosibl i ni ddeall beth sydd wedi'i gyflawni neu beth sydd heb gael ei gyflawni.
- Nid yw ychwaith yn glir sut mae codi'r gwastad yn wahanol i bolisiâu rhanbarthol yn y gorffennol a sut y bydd felly'n llwyddo mewn ardaloedd lle mae polisi rhanbarthol blaenorol wedi methu. Ni roddodd Gweinidogion ymateb digonol i hyn.

- **Cynllunio cronfeydd y DU**

- ***Detholiad o'r adroddiad***

- Mae'r cyllid sydd ar gael i godi'r gwastad yn wahanol ac nid oes ganddo unrhyw bwrpas na ffocws strategol cyffredinol a chydlynol.

- **Setliadau datganoli a Chodi'r Gwastad**

- ***Detholiad o'r adroddiad***

- Ni fu cytundeb gyda'r gweinyddiaethau datganoledig ynghylch sut y dyrennir cyllid yn unol â'r setliadau datganoli.
    - Mae'r diffyg eglurder hwn ynghylch hyd a lled tiriogaethol yr agenda codi'r gwastad, ac absenoldeb ymddangosiadol unrhyw ymgysylltu strategol ystyrion â'r gweinyddiaethau datganoledig am yr agenda codi'r gwastad, yn amlygu'r diffyg eglurder a ffocws y polisi mawr hwn.

- **Lefelau cyllido'r DU o'i gymharu â chyllid yr UE, a dosbarthu cyfartal**

- ***Detholiad o'r adroddiad***

- Er gwaethaf ei uchelgais fawr a'r cyllid ychwanegol a addawyd, nid yw'n glir a fydd lefelau'r cyllid sydd ar gael i ardaloedd lleol (drwy godi'r gwastad) yn cyfateb, heb sôn am fod yn fwy na lefelau hanesyddol o gyllid y DU a'r UE i lywodraeth leol.
    - Mae anghydraddoldeb yng ngallu ardaloedd lleol i wneud cais am gyllid gan y llywodraeth.

Pwyllgor Materion Cymreig

Ar 2 Hydref 2020, cyhoeddodd y Pwyllgor Materion Cymreig ei adroddiad ar ei ymchwiliad: [Cymru a'r Gronfa Ffyniant Gyffredin](#).

Darnau o'r Adroddiad:

- ...mae'r cynnydd o ran datblygu ac ymgynghori ar gynigion ar gyfer y Gronfa Ffyniant Gyffredin wedi bod yn fach iawn ac nid yw Gweinidogion wedi rhoi llawer o wybodaeth. ... gyda llai na thri mis i fynd tan i'r cyfnod pontio ddod i ben, a gydag effaith ychwanegol COVID-19, mae'r rhan fwyaf o'r cwestiynau sylfaenol am gwmpas, graddfa a gweinyddiaeth y cynllun yn dal heb eu hateb.

- ...Nid yw'r addewidion niferus am ymgynghoriadau a chyhoeddiadau sydd ar y gorwel wedi'u gwireddu, sy'n dangos diffyg blaenoriaeth. Er ein bod yn cydnabod bod pandemig COVID-19 wedi gorfodi Gweinidogion i ail-flaenoriaethu ac ailffocysu eu sylw, nid yw hyn yn esgusodi'r diffyg cynnydd gan fod llawer iawn o amser wedi mynd heibio cyn i bandemig COVID ddod yn ffactor.
- Rhaid i Lywodraeth y DU weithio ar frys gyda llywodraethau datganoledig Cymru, yr Alban a Gogledd Iwerddon i gytuno ar flaenoriaethau ar gyfer y Gronfa Ffyniant Gyffredin ac i gyd-greu'r manylion ynghylch sut bydd y Gronfa'n gweithio.
- Mae Llywodraeth y DU wedi ymrwymo dro ar ôl tro i sicrhau nad yw Cymru ar ei cholled o ganlyniad i'r newid o'r Cronfeydd Strwythurol Ewropeaidd i'r Gronfa Ffyniant Gyffredin ac mae'r dystiolaeth yn dweud yn bendant na ddylai Cymru fod ar ei cholled, yn enwedig yn sgil COVID-19. Mae angen fformiwla seiliedig ar anghenion mewn fframwaith ariannol dros sawl blwyddyn i ganiatáu dyraniad teg a chynllunio a darparu effeithiol.
- Er gwaethaf sicrwydd dro ar ôl tro gan Lywodraeth y DU y byddai'n parchu setliadau datganoli Cymru, yr Alban a Gogledd Iwerddon, mae amwysedd mawr ynghylch pwy fydd â'r pwerau o ran y Gronfa Ffyniant Gyffredin. Nid yw'n glir a yw Whitehall, o ganlyniad i ddarpariaethau Bil y Farchnad Fewnol, yn bwriadu goruchwyllo gweinyddiaeth y Gronfa'n uniongyrchol, neu a fwriedir i'r pwerau cymorth ariannol sydd yn y Bil weithredu ar wahân i'r Gronfa. Y naill ffordd neu'r llall, credwn y byddai Llywodraeth y DU yn annoeth i golli neu anwybyddu'r arbenigedd sydd wedi'i feithrin yn Swyddfeydd Cyllid Ewropeaidd y gweinyddiaethau datganoledig.
- Mae gwahaniaethau barn ynghylch lle y dylai'r union gydbwysedd pŵer a chyfrifoldeb fod o ran goruchwyllo a gweinyddu'r Gronfa Ffyniant Gyffredin. Fodd bynnag, p'un a yw Llywodraeth y DU yn ymgymryd â rôl gomisiynu ar gyfer gweinyddu'r Gronfa, neu'n datganoli'n llawn y gwaith o'i gweinyddu, dylai'r Gronfa Ffyniant Gyffredin gael ei seilio ar yr egwyddor o gydweithio a phartneriaeth rhwng Llywodraeth y DU, y gweinyddiaethau datganoledig a llywodraeth leol.
- Dylai Llywodraeth y DU weithio gyda'r gweinyddiaethau datganoledig a llywodraeth leol i ddatblygu memorandwm cyd-ddealltwriaeth a fydd yn sail i weithredu'r Gronfa Ffyniant Gyffredin. Dylai'r memorandwm hwn gael ei seilio ar ddull partneriaeth a rhoi sicrwydd o gydweithio ac ymgysylltu gwirioneddol ar gyfer yr holl randdeiliaid, gan gynnwys y trydydd sector.
- ... Nodwn fod Llywodraeth Cymru wedi cyflwyno cynigion a fyddai'n galluogi awdurdodau lleol i sefydlu Cyd-bwyllgorau Corfforedig i hwyluso cydweithio, gan gynnwys mewn meysydd sy'n dod o dan fargeinion Dinesig a Thwf. Mae'n ymddangos yn synhwyrol y dylai'r Gronfa Ffyniant Gyffredin gael ei chynllunio fel y gallai, yn y dyfodol, weithio gyda bargeinion Dinesig a Thwf.

Sylwadau clo'r adroddiad

- ... Fodd bynnag, gan fod y cyllid [UE] hwnnw i fod i ddiflannu'n raddol mewn llai na thri mis, mae diffyg cyfathrebu gan Weinidogion a diffyg cynigion sylweddol ar gyfer y Gronfa Ffyniant Gyffredin wedi bod yn amlwg yn eu habsenoldeb. Ers dros dair blynedd, rydym wedi gweld methiant i ymgysylltu'n briodol â rhanddeiliaid neu'r Senedd. O ganlyniad, nid oes unrhyw eglurder ynghylch sut bydd y Gronfa Ffyniant Gyffredin yn edrych, sut bydd yn cael ei gweinyddu, na sut bydd yn cael ei hariannu. Mae hyn yn annerbyniol, a rhaid i Lywodraeth y DU gyhoeddi cynigion manwl ar gyfer sut bydd y Gronfa'n gweithredu, a gwneud hynny'n flaenoriaeth.

- ...Yn dilyn cyhoeddi Bil Marchnad Fewnol Llywodraeth y DU, mae'n bwysicach fyth bod eglurder a manylion yn cael eu rhoi am y Gronfa Ffyniant Gyffredin. Sut bynnag y bydd yn cael ei chynllunio, ni ddylid colli'r arbenigedd a geir wrth weinyddu cronfeydd strwythurol a rhaid i Weinidogion fabwysiadu dull o weithio mewn partneriaeth sy'n manteisio ar arbenigedd ac adnoddau'r gweinyddiaethau datganoledig, llywodraeth leol a'r trydydd sector.

Grŵp Seneddol Hollbleidiol ar Gronfa Ffyniant Gyffredin y DU

Cafodd y pwyntiau canlynol eu trafod a'u cytuno gan y Grŵp Seneddol Hollbleidiol yn ei gyfarfod ar 18 Mawrth 2021. Y man cychwyn oedd y cyhoeddiadau yn yr Adolygiad o Wariant ym mis Tachwedd 2020 yn ogystal â mynd i'r afael â'r materion heb eu datrys yn Fframwaith Buddsoddi Cronfa Ffyniant Gyffredin y DU, a oedd i fod i gael ei gyhoeddi gan Lywodraeth y DU yn ystod gwanwyn 2021.

- Dylai Cronfa Ffyniant Gyffredin y DU weithredu ar sail dyraniadau ariannol dros sawl blwyddyn am gyn hired ag sy'n ymarferol bosibl.
- Ni ddylai'r dyraniadau ariannol i bob un o bedair gwlad y DU fod yn llai na'r hyn a gawsant yn flaenorol gan yr UE.
- Dylai dyraniadau cyllid i ardaloedd lleol gael eu pennu gan fformiwla, nid drwy gynnig cystadleuol
- Y sail orau o hyd ar gyfer dyrannu a rheoli cyllid i ardaloedd lleol yw drwy Is-ranbarthau
- Ni ddylai symud i Gronfa Ffyniant Gyffredin y DU roi rhannau o'r wlad a fyddai wedi cael cyllid sylweddol gan yr UE o dan anfantais ormodol
- Y rôl briodol ar gyfer ceisiadau cystadleuol yw rhwng prosiectau posibl ym mhob ardal leol
- Ni ddylai'r llywodraeth fanylu gormod wrth ddiffinio'r blaenoriaethau ar gyfer gwariant Cronfa Ffyniant Gyffredin y DU
- Dylid integreiddio'r gweinyddiaethau datganoledig i'r strwythurau gwneud penderfyniadau a rheoli
- Mae angen symleiddio'r gwaith rheoli a gweinyddu
- Mae gweithredu Cronfa Ffyniant Gyffredin y DU ar frys yn hanfodol os ydym am osgoi bwlch mewn gweithgareddau

Adroddiad y Grŵp Seneddol Hollbleidiol ar ei [Ymchwiliad](#) cychwynnol i Gronfa Ffyniant Gyffredin y DU (Tachwedd 2018)

- Rydym yn argymhell nad yw'r gyllideb flynyddol ar gyfer Cronfa Ffyniant Gyffredin y DU yn llai, mewn termau real, na'r ffrydiau cyllido yn yr UE a'r DU y mae'n eu disodli.
- Rydym yn argymhell y dylai Cronfa Ffyniant Gyffredin y DU weithredu ar sail dyraniadau ariannol dros sawl blwyddyn am gyn hired ag sy'n ymarferol bosibl.

- Ar hyn o bryd, rydym yn argymhell bod Llywodraeth y DU yn mabwysiadu dull pragmatig ac yn cyflwyno cyfran bresennol y pedair gwlad o gyllid yr UE i Gronfa Ffyniant Gyffredin y DU.
- Rydym yn annog Llywodraeth y DU i gydnabod, o fewn fframwaith canllawiau y cytunwyd arnynt, y dylai dyrannu'r cyllid i ardaloedd lleol yn y gwledydd datganoledig fod yn fater datganoledig.
- Rydym yn argymhell, os byddai unrhyw elfen o geisiadau cystadleuol yn cael ei hymgorffori yng Nghronfa Ffyniant Gyffredin y DU, y dylai fod yn ymylol i'r prif ddyraniad ar sail fformiwla.
- Rydym yn argymhell bod partneriaid lleol yn cael yr hyblygrwydd i ddiffinio'r mathau o brosiectau y mae Cronfa Ffyniant Gyffredin y DU yn cael ei gwario arnynt, cyn belled â bod y gweithgareddau'n parhau i fod yn gyson ag amcanion ehangach y Gronfa.
- Rydym yn argymhell y dylid sicrhau cyn lleied â phosibl o ofynion i ariannu gweithgareddau penodol, ond byddem hefyd yn disgwyl i gynlluniau gwario partneriaid lleol fod yn bortffolio cytbwys.
- Rydym yn disgwyl i lywodraeth y DU barchu'r setliad datganoli ac felly dylid cadw unrhyw ganllawiau ar gyfer y Gronfa gyfan ar lefel strategol eang a chytuno arnynt ar y cyd rhwng llywodraeth y DU a'r gweinyddiaethau datganoledig.
- Rydym hefyd yn argymhell, o fewn fframwaith y canllawiau y cytunwyd arnynt, y dylai Llywodraeth y DU drosglwyddo'r cyfrifoldeb dros gynllunio a chyflawni'n fanwl y rhannau perthnasol o Gronfa Ffyniant Gyffredin y DU i'r gweinyddiaethau datganoledig a'u partneriaid.
- Rydym hefyd yn argymhell, gan adlewyrchu'r cyfrifoldeb datganoledig hwn, y dylid ail-frandio'r Gronfa i adlewyrchu'r pedair gwlad, sef UKSPF Cymru, UKSPF Lloegr, UKSPF yr Alban a UKSPF Gogledd Iwerddon.
- Argymhellwn fod pwyslais cryf ar ganiatáu i bartneriaid lleol ddiffinio a mesur canlyniadau targed.

Adroddiad yr Institute for Government ar Gronfa Ffyniant Gyffredin y DU

Ym mis Gorffennaf 2021, cyhoeddodd yr Institute for Government ei [adroddiad](#) *The UK Shared Prosperity Fund: Strengthening the union or undermining devolution?*

Themâu allweddol yr adroddiad:

- **Cyfeiriodd Llywodraeth Geidwadol flaenorol y DU at allu Llywodraeth Cymru i reoli cyllid yr UE fel ymrwymiad i ddatganoli**

Detholiad o'r adroddiad

- Cyfeiriodd llywodraeth y DU ar y pryd [yn 2014] at y trefniadau ar gyfer darparu cronfeydd strwythurol yr UE fel tystiolaeth o'u hymrwymiad i ddatganoli.
- Nododd y llywodraeth glymblaid: "Polisi'r Llywodraeth ar wariant Cronfeydd Strwythurol Ewropeaidd yw ei bod yn briodol i Gymru, Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon ysgwyddo'r cyfrifoldeb dros eu gwariant eu hunain...mae'n dangos bod y Llywodraeth wedi ymrwymo i ddatganoli pwerau, lle bo hynny'n briodol, i weinidogion

Cymru ac mae'n dangos ei hymrwymiad i reoli gwariant rhanbarthol ar lefel ranbarthol."

- **Datganoli a Rôl Llywodraethau Datganoledig**

Detholiad o'r adroddiad

- Er nad yw'r gwaith o gynllunio UKSPF wedi'i gwblhau'n derfynol, mae'r wybodaeth gyfyngedig sydd ar gael i'r cyhoedd yn nodi'n glir y bydd gan y gweinyddiaethau datganoledig lai o reolaeth dros sut mae'r UKSPF yn cael ei wario yn eu tiriogaethau nag yn achos cronfeydd strwythurol yr UE.
- Disgwylir i'r llywodraethau datganoledig chwarae rhan ymylol mewn penderfyniadau dyrannu yn eu tiriogaethau eu hunain, er y bydd y gronfa'n gwario arian ar faterion sy'n gyfrifoldeb yn bennaf i'r llywodraethau datganoledig, megis trafnidiaeth, sgiliau a datblygu economaidd.
- Bydd gwleidyddion yn San Steffan yn gallu llunio polisi mewn meysydd datganoledig megis addysg, trafnidiaeth a datblygu economaidd. Nid oes fawr o gyswllt i lywodraeth y DU wario arian ar swyddogaethau datganoledig yn y modd hwn heb ganiatâd y gweinyddiaethau datganoledig.
- Bydd llywodraeth y DU yn gwario ar swyddogaethau polisi sydd yn bennaf yn gyfrifoldebau datganoledig. Rydym wedi amlinellu'r risg y bydd hyn yn arwain at ddyblygu swyddogaethau di-fudd a darnio darpariaeth gwasanaethau. Mae'r risg hon wedi cael ei dwysau gan y lefel isel o ymgynghori ffurfiol yn ystod dyluniad UKSPF.
- Mae [y Llywodraethau Datganoledig] hefyd wedi dweud y byddent yn fodlon gweithio gyda Llywodraeth y DU i ddylunio dulliau amgen o gyflawni gwariant UKSPF – ond nad yw'r cynnig hwn wedi cael ei dderbyn gan lywodraeth y DU.

- **Adolygiad Dunlop a Llywodraeth y DU**

Detholiad o'r adroddiad

- Byddai'r gwaith o gyd-reoli UKSPF hefyd yn cyd-fynd ag argymhellion Adolygiad Dunlop o Alluogrwydd Undebau Llywodraeth y DU a gyhoeddwyd gan Lywodraeth y DU ym mis Mawrth 2021.
- Roedd hyn yn cynnig sefydlu cronfa newydd ar gyfer prosiectau ledled y DU, a fyddai'n cael ei gwario gan lywodraeth y DU a llywodraethau datganoledig yn "gweithio ar y cyd". Nododd hefyd na ddylai cyllid gan lywodraeth y DU mewn meysydd datganoledig gymryd lle cyllid craidd a rhaid ei ddefnyddio gyda chefnogaeth y llywodraethau datganoledig.

- **Canoli Llywodraeth y DU**

Detholiad o'r adroddiad

- Mae agwedd gweinidogion y DU hyd yma at ddylunio UKSPF (a mentrau cysylltiedig eraill fel y Gronfa Codi'r Gwastad) yn awgrymu bod y llywodraeth yn bwriadu cadw rheolaeth dynn ar y system, yn hytrach na bwrw ymlaen mewn partneriaeth â llywodraethau datganoledig, rhanbarthol neu leol.

- **Diffyg dull partneriaeth**

Detholiad o'r adroddiad

- Gan fod blaenoriaethau cyllido'r llywodraeth ar gyfer UKSPF yn cynnwys meysydd polisi sydd wedi'u datganoli i raddau helaeth, mae perygl y gallai'r gronfa ddyblygu prosiectau a mentrau polisi sy'n cael eu harwain gan y gweinyddiaethau datganoledig.
- Mae'r dull gweithredu hwn gan lywodraeth y DU yn cynnwys risgiau a allai leihau effeithiolrwydd UKSPF a thanseilio ei amcanion ei hun. Mae'r rhain yn cynnwys:
  - Dyblygu swyddogaethau
  - Darparu gwasanaethau mewn ffordd dameidiog
  - Atebolrwydd dryslyd
  - Ansicrwydd cyllido
  - Mwy o densiynau
- Mae'r risgiau hyn yn cael eu gwaethygu gan y graddau cyfyngedig y mae llywodraeth y DU wedi ymgysylltu â'r llywodraethau datganoledig a rhanddeiliaid eraill. Nid yw eto wedi cynnal ymgynghoriad cyhoeddus ar y gronfa.
- Mae adran arweiniol UKSPF, y Weinyddiaeth Tai, Cymunedau a Llywodraeth Leol, wedi gweithredu bron yn gyfan gwbl fel adran o Loegr yn hytrach nag un o adrannau'r DU, gan fod y meysydd polisi y mae'n gyfrifol amdanynt bron yn gyfan gwbl wedi'u datganoli. Yn wir, yn ôl adolygiad gwariant 2020, mae o leiaf 99.6% o wariant y Weinyddiaeth Tai, Cymunedau a Llywodraeth Leol er budd Lloegr yn unig, gyda'r gweinyddiaethau datganoledig yn cael adnoddau i ariannu swyddogaethau tebyg eu hunain.
- Mae hyn yn golygu, fel adran, nad oes gan y Weinyddiaeth Tai, Cymunedau a Llywodraeth Leol fawr o brofiad o weithio yn y tiriogaethau datganoledig nac o wybod am y cyd-destun polisi penodol lle bydd UKSPF yn gweithredu y tu allan i Loegr. I'r gwrthwyneb, mae gan y gweinyddiaethau datganoledig fecanweithiau sefydledig ar gyfer darparu cronfeydd strwythurol yr UE a chysylltiadau hirsefydlog yn eu tiriogaethau â sefydliadau sy'n derbyn arian yn y sector addysg, diwydiant a chymdeithas sifil.

- **Ymrwymadau cyllido**

Detholiad o'r adroddiad

- Cafodd llywodraeth y DU ei hethol yn 2019 ar ymrwymiad manifesto y byddai gwariant o dan UKSPF "o leiaf" yn cyfateb i ddyraniad cronfeydd strwythurol ym mhob un o bedair gwlad y DU.
- Roedd ymrwymiad adolygiad gwariant 2020 yn fwy amwys: "Bydd cyfanswm y cyllid domestig ledled y DU o leiaf yn cyfateb i'r derbyniadau o gronfeydd strwythurol yr UE." Nid oedd yn ailadrodd yr ymrwymiad y byddai cyllid yn cael ei gynnal ym mhob gwlad.

- **Institute for Government yn argymhell mewnbyn gan y gweinyddiaethau datganoledig i fframwaith UKSPF**

Detholiad o'r adroddiad

- Gwella ymgynghori â gweinyddiaethau datganoledig fel blaenoriaeth ar unwaith, gyda gweinidogion yn awdurdodi swyddogion i rannu llawer mwy o wybodaeth nag ar hyn o bryd, yn ogystal â cheisio mewnbwn gan y gweinyddiaethau datganoledig ar bob cam o'r broses o ddatblygu fframwaith buddsoddi UKSPF.